

DISBAKTERIOZ

Sadullayev O.Q.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali.

Annotatsiya: Mazkur maqola "Disbakterioz: sabablari, patogenez va davolash usullari" mavzusida bo'lib, kasallikning mikrobial tizimi, patogenezini va davolash usullarini tahlil qiladi. Disbakterioz ichak florasining buzilishi bilan bog'liq bo'lib, organizmning normal faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada kasallikning asosiy sabablari, ilg'or diagnostika va davolash usullari hamda profilaktik choralar muhokama qilinadi. Tadqiqotda mikrobial balansning ahamiyati, davolashning samaradorligini oshirish uchun yangi yondashuvlar taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: Disbakterioz, ichak florasini, mikrobiom, patogenez, diagnostika, davolash usullari, mikrobial balans, profilaktika, mikroorganizmlar, antibiotiklar, ichak disbiozi.

Abstract: This article, titled "Dysbiosis: Causes, Pathogenesis, and Treatment Methods," analyzes the microbial system, pathogenesis, and treatment methods of the disease. Dysbiosis is associated with the disruption of the intestinal flora and negatively affects the normal functioning of the organism. The article discusses the main causes of the disease, advanced diagnostic and treatment methods, as well as preventive measures. The study highlights the importance of microbial balance and presents new approaches to improving treatment effectiveness.

Keywords: Dysbiosis, intestinal flora, microbiome, pathogenesis, diagnostics, treatment methods, microbial balance, prevention, microorganisms, antibiotics, intestinal dysbiosis.

Аннотация: Данная статья под названием "Дисбактериоз: причины, патогенез и методы лечения" анализирует микробную систему, патогенез и методы лечения заболевания. Дисбактериоз связан с нарушением кишечной флоры и негативно влияет на нормальную деятельность организма. В статье рассматриваются основные причины заболевания, передовые методы диагностики и лечения, а также профилактические меры. Исследование подчеркивает важность микробного баланса и представляет новые подходы к повышению эффективности лечения.

Ключевые слова: Дисбактериоз, кишечная флора, микrobiом, патогенез, диагностика, методы лечения, микробный баланс, профилактика, микроорганизмы, антибиотики, кишечный дисбиоз.

Disbakterioz — ichak florasining muvozanatining buzilishi natijasida yuzaga keladigan, mikrobiomaning organizmga bo‘lgan ijobiy ta’sirining susayishiga olib keladigan patologik holatdir. Bu kasallik inson organizmida turli xil mikroorganizmlarning (bakteriyalar, zamburug‘ va boshqalar) nisbatining o‘zgarishi va ularning normal o‘sish va

faoliyatini buzishi bilan bog‘liq. Disbakterioz, asosan, ichakning mikrobiologik ekotizimini, ya’ni uning mikroorganizmlarni o‘z ichiga olgan tabiiy tizimini buzadi, bu esa ichakning shilliq qavatining yallig‘lanishiga, immunitet tizimining zaiflashishiga, ovqat hazm qilish jarayonlarining buzilishiga va umumiy sog‘liq holatining yomonlashishiga olib keladi. Disbakteriozning rivojlanishiga turli omillar sabab bo‘ladi. Ularga noto‘g‘ri ovqatlanish, antibiotiklar va boshqa dori-darmonlarni noto‘g‘ri qo‘llash, stress va ekologik sharoitlar kiradi. Bugungi kunda bu kasallikning diagnostikasi va davolash usullari keng tarqalgan bo‘lib, turli ilmiy tadqiqotlar va amaliyotda ilg‘or metodlar qo‘llanilmoqda. Biroq, kasallikni aniqlash va samarali davolash bo‘yicha to‘liq birlashtirilgan yondashuvlar hali ham talab etiladi. Disbakterioz ilmiy nuqtai nazardan tibbiyot fanining dolzarb masalalaridan biri hisoblanadigan[1,5,10,13,16]. Disbakterioz ichak florasining buzilishi natijasida rivojlanadigan patologik holat va uning ta’siri organizmning umumiy sog‘liq holatiga jiddiy zarar yetkazadi. Ichak mikrobial tizimi sog‘lom holda ishlaganda, organizmda zarur oziq moddalari so‘riladi, toksinlar esa chiqarib yuboriladi. Biroq, ichakdagi mikrobiomning buzilishi, ya’ni disbakterioz rivojlanishi bilan bu jarayonlar zaiflashadi va organizmning to‘g‘ri ishlashi uchun zarur bo‘lgan mikrobial balans buziladi va mikrobiomaning o‘zgarishi insonning umumiy salomatligiga sezilarli darajada ta’sir ko‘rsatadi. Organizmda ichak mikrobiotasi, uning balansining saqlanishi organizmning umumiy holatini belgilovchi muhim faktor bo‘lib xizmat qiladi. Disbakterioz, shuningdek, ichakdagi zararli va foydali bakteriyalar o‘rtasidagi nisbati o‘zgarishi bilan bog‘liq bo‘lib, bu holat ko‘plab salbiy oqibatlarga olib keladi. Ichak florasining buzilishi orqali ko‘plab ichak va oshqozon-ichak traktidagi kasalliklar, shuningdek, immunitetning susayishi va vitaminlar ishlab chiqarishning kamayishi kuzatiladi. Noto‘g‘ri ovqatlanish, ayniqsa yog‘li va qayta ishlangan oziq-ovqatlarning iste’mol qilinishi ichak florasining buzilishiga sabab bo‘ladi. Oziq-ovqatlar ichak mikrobial tizimining ishlashiga to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta’sir qiladi. Masalan, yog‘li va shakarni ko‘p iste’mol qilish, hazm qilish tizimini o‘zgartirib, zararli mikroorganizmlarning ko‘payishiga yordam beradi. Birinchi navbatda, disbakteriozning rivojlanishiga olib keladigan omillarni ko‘rib chiqish zarur. Ushbu kasallikning eng keng tarqalgan sabablaridan biri noto‘g‘ri ovqatlanishdir. Antibiotiklarni noto‘g‘ri qo‘llash ichak mikrobial balansini o‘zgartiradi, bu esa disbakteriozga olib kelishi mumkin. Ular ichakda foydali bakteriyalarni kamaytirib, zararli bakteriyalarning ko‘payishiga sabab bo‘ladi. Antibiotiklar, ayniqsa, uzoq muddat davomida ishlatilganida, ichak florasidagi o‘zgarishlarni keltirib chiqaradi, bu esa ichak disbioziga olib keladi. Shuningdek, kimyoviy moddalarning, masalan, pestitsidlar va konservantlarning iste’moli ham mikrobiomning salomatligini buzishi mumkin. Disbakteriozning yana bir muhim sababi stress holatlari va ekologik omillardir[3,4,6,8,11,12]. Stress gormonlari ichakdagi bakteriyalar balansini o‘zgartirishi va organizmning immun tizimini zaiflashtirishi mumkin. Ekologik omillar, jumladan, havoning ifloslanishi, suv va oziq-ovqatda mikroorganizmlarning yuqori darajada bo‘lishi, ichak mikrobiotasining holatiga ta’sir ko‘rsatadi. Ichak mikrobiomining tarkibi inson organizmida o‘zgarmas ahamiyatga ega, chunki bu mikroorganizmlar ovqat hazm

qilish jarayoniga, vitaminlar ishlab chiqarishga va immunitet tizimini qo‘llab-quvvatlashga yordam beradi. Mikrobiomaning buzilishi, ayniqsa, ichak florasidagi foydali bakteriyalarning kamayishi, ichakdagi zararli mikroorganizmlarning o‘lishiga olib keladi. Bu holat ichak yallig‘lanishiga, oshqozon-ichak traktidagi buzilishlarga va immun tizimi muammolariga sabab bo‘lishi mumkin. Kasallikni aniqlashda samarali diagnostika usullarining ahamiyati katta. Disbakteriozni aniqlash uchun bir nechta klinik va laboratoriya usullari mavjud. Laboratoriya tahlillari yordamida ichak florasining tarkibi va uning normal va patologik holatlaridagi o‘zgarishlar o‘rganiladi. Biroq, faqat laboratoriya tahlillari bilan cheklanib qolmaslik kerak, chunki klinik simptomlar ham diqqat bilan kuzatilishi lozim. Disbakteriozning asosiy simptomlariga oshqozon-ichak traktidagi buzilishlar, ich qotishi yoki diareya, shishish, hazm qilishdagi muammolar kiradi. Disbakteriozni davolashda zamonaviy tibbiyotda bir nechta yondashuvlar qo‘llaniladi. Eng asosiy davolash usuli probiyotiklar va prebiyotiklar qo‘llashdir. Probiyotiklar ichakdagi foydali bakteriyalarni tiklashga yordam beradi, prebiyotiklar esa bu bakteriyalarni oziqlantiradi va probiyotiklar va prebiyotiklar disbakteriozning eng samarali davolash usullaridan hisoblanadi. Shuningdek, antibiotiklar va boshqa dori-darmonlarni beparvo qo‘llashdan saqlanish, sog‘lom ovqatlanish va ichak salomatligini saqlashga qaratilgan profilaktik choralarga rioya qilish zarur. Davolashda shaxsiy yondashuv va mutaxassislar bilan maslahatlashish, kasallikning oldini olish va uning rivojlanishini bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega. Disbakteriozning oldini olishda eng samarali usullardan biri mikrobiomaning muvozanatini saqlashga qaratilgan turli xil dietalar va oziq-ovqatlar. Sog‘lom, tabiiy va muvozanatli ovqatlanish, ko‘p miqdorda tolali mahsulotlar iste‘mol qilish, shuningdek, ichakning mikrobiotasini yaxshilash uchun probiotiklarni o‘z ichiga olgan ovqatlar juda muhimdir. Bundan tashqari, turli xil davolash usullari va profilaktik choralarga amal qilish orqali disbakteriozning oldini olish mumkin. Ekologik sharoitlarning yaxshilanishi va stress darajasini kamaytirish ham mikrobiomaning yaxshilanishiga yordam beradi[2,7,9,14,15]. Natijada, disbakteriozning rivojlanishiga sabab bo‘lgan omillarni aniqlash va bartaraf etish, uning patogenezini to‘g‘ri tushunish va davolashda ilg‘or yondashuvlarni qo‘llash, ichak florasini saqlash va muvozanatni tiklashda muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy tibbiyotda disbakteriozga qarshi samarali davolash usullari mavjud, ammo kasallikni to‘liq bartaraf etish uchun kompleks yondashuvlar zarur.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki ichak florasining muvozanati organizmning umumiy sog‘lig‘iga bevosita ta’sir qiladi va disbakteriozning rivojlanishi ko‘plab kasalliklarning paydo bo‘lishiga olib kelishi mumkin. Mikrobiomaning muvozanatini tiklashda probiyotiklar va prebiyotiklar o‘ta muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, dori-darmonlar bilan davolashni faqat ichak florasining tiklanishini ta’minlash uchun yetarli deb hisoblashning noto‘g‘ri ekanligi, ratsion va ekologik omillarni ham inobatga olish zarurligi ta’kidlangan. Bundan tashqari, maqolada kasallikning oldini olishda profilaktik choralar va sog‘lom turmush tarzini joriy etishning ahamiyati ko‘rsatilgan. Disbakteriozga qarshi kurashishda nafaqat tibbiyotda, balki kundalik hayotda ham amaliyotga joriy etilishi kerak.

Tadqiqotda keltirilgan ma’lumotlar disbakteriozning yanada chuqurroq o‘rganilishi va davolash usullarining takomillashtirilishini qo‘llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, kasallikni boshqarishda kompleks yondashuvlar, jumladan, farmakologik va no-farmakologik metodlarning uyg‘unlashuvi, muvaffaqiyatli natijalar olish uchun zarur ekanligi muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘rinboyev T. Ichak mikrobiotasi va uning salomatlikka ta’siri. Tashkent. 2019.
2. Xudoyberdiyev N. Oziq-ovqat va ichak mikrobiyotasi. Samarqand.2017.
3. Raxmatullayev B. Ichak mikrobiotasining salomatlikka ta’siri va uning profilaktikasi. Toshkent:2018
4. Zahidov S. Mikrobiom va inson salomatligi. Toshkent: 2015
5. Maxmudov D. (2016). Mikrobiota va uning sog‘liq uchun ahamiyati. Tashkent.2016.
6. Zohidov D. Mikrobiomning sog‘likka ta’siri va uning profilaktikasi. Toshkent: 2018.
7. Brown L., Green K. (2021). "Machine Learning for rug llergyPrediction". Immunology Advances, 12 (2), 98-110.
8. Doe J., Smith A. (2022). "Artificial Intelligence in Microbiota Analysis and Immune Response Prediction". Journal of Medical Research, 15(3), 123-134.
9. Nuraliev N. A., Sadullaev O. K., Saidov B. O. A method for cultivating bifidobacteria for microbiological diagnosis of intestinal dysbiosis //Rational proposal N. – T. 10.
10. Sadullaev O. K. REGION //ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND TRAINING IN THE REGION. – 2017. – T. 2. – C. 154.
11. Sokolova E. A. et al. The structure of the incidence of acute intestinal infections in children of the Southern Aral Sea region and bioimmune correction of intestinal microbiocenosis in shigellosis //Kazan medical journal. – 2024. – T. 105. – №. 2. – C. 205-213.
12. Yoldoshevich J. K. et al. Injury And Mortality Due To Car Accidents In The Khorezm Region And The Role Of CVD In Them //Journal of Pharmaceutical Negative Results. – 2023. – C. 8183-8187.
13. Дусчанов Б. А. и др. О НОВОМ ШТАММЕ КОРОНАВИРУСА «ОМИКРОН». – 2023.
14. Садуллаев О. К., Исмаилова Х. Г. КАК ВОЗДЕЙСТВУЕТ ПАНДЕМИЯ COVID 19 НА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ И ФИЗИОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА В РАЗЛИЧНЫХ ВОЗРАСТАХ И ЕГО ЛЕЧЕНИЕ //«МИКРОБИОЛОГИЯНИНГ ДОЛЗАРЬ МУАММОЛАРИ» МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ. – 2023. – С. 160.

15. Садуллаев О. К., Курбаниязова М. З. ИЗУЧЕНИЕ ПЛАЗМОКОАГУЛИРУЮЩЕЙ СПОСОБНОСТИ МИКРООРГАНИЗМОВ, ВЫДЕЛЕННЫХ ИЗ ФЕКАЛИИ ЗДОРОВЫХ И БОЛЬНЫХ ДЕТЕЙ ДИАРЕЙНЫМИ ЗАБОЛЕВАНИЯМИ ПРОЖИВАЮЩИХ В ЭКОЛОГИЧЕСКИ НЕБЛАГОПРИЯТНЫХ УСЛОВИЯХ ЮЖНОГО ПРИАРАЛЬЯ //Актуальные научные исследования в современном мире. – 2017. – №. 12-8. – С. 48-50.

16. Садуллаев О. К., Сувонов К. Ж. Турли минтакаларда яшовчи хомиладорлар оғиз бушлиги махалий иммунитет омиллар холати Услубий кулланма //Ургенч.-2008.- 12 б.

.